

LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 15/2004 vp

Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2003

Perustuslakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä huhtikuuta 2004 lähettäessään hallituksen toimenpidekertomuksen vuodelta 2003 (K 1/2004 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan samalla määrännyt, että lakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- kansliapäällikkö Kirsti Rissanen, oikeusministeriö.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunnan lähtökohdat

Lakivaliokunta on käsitellyt asiaa hallituksen kertomukseen sisältyvien lakivaliokunnan omien lausumien osalta, joista yksi kuuluu sisäasiainministeriön ja loput oikeusministeriön hallinnonalaan. Kertomukseen sisältyy 14 tällaista lausumaa.

Lakivaliokunta pitää hallituksen selostuksia ja kannanottoja lausumista pääosin asianmukaisina. Valiokunta esittää hallituksen selvityksistä seuraavat huomautukset.

Poistettavat lausumat

Hallituksen käsityksen mukaan seuraavat kaksi lausumaa eivät enää anna aihetta toimenpiteisiin:

- *Takaajan asema, konkurssilainsäädäntö*
HE 183/1992 vp

Eduskunta edellytti, että hallitus erikseen huolehtii takaajan aseman järjestämisestä

nykyistä kohtuullisemmaksi velkojan tiedonantovelvollisuutta ja huolellisuusvelvollisuutta lisäämällä. Lisäksi eduskunta edellytti, että konkurssilainsäädännön jatkovalmistelun yhteydessä viipymättä selvitetään, miten velallisen asuntoa suojataan myös konkurssimenettelyn yhteydessä hallituksen esityksessä omaksuttujen periaatteiden mukaisesti.

Hallituksen selvityksen mukaan takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annettu laki (361/1999) tuli voimaan 1 päivänä lokakuuta 1999. Uudessa laissa on lisätty luotonantajan tiedonantovelvollisuutta takaajalle ja vierasvelkapantin antajalle. Laki korostaa muutoinkin luotonantajan huolellisuusvelvollisuutta.

Edelleen hallituksen selvityksessä todetaan, että eduskunta on joulukuussa 2003 hyväksynyt uuden konkurssilain (120/2004), joka tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2004. Hallituksen esityksessä velal-

lisen asunnon suojan kannalta pidettiin riittävänä sitä, että velallinen voi hakeutua velkajärjestelyyn vielä siinäkin vaiheessa, kun hänelle on annettu tiedoksi konkurssihakemus. Oikeusministeriö on myös selvittänyt tarvetta ja mahdollisuutta veloista vapauttavaan henkilökohtaiseen konkurssiin. Samassa yhteydessä on käsitelty oman asunnon saattamista ns. suojaosuuden piiriin.

- *Poliisin voimavarat, liikennevalvonta*
HE 74/1998 vp

Eduskunta edellytti, että päiväsakko- ja rikesakkojärjestelmän muuttamisesta johtuva poliisin voimavarojen vapautuminen käytetään liikennevalvonnan tehostamiseen.

Hallituksen selvityksen mukaan vapautuneen työajan määrä on niin vähäinen, ettei sillä ole ollut merkitystä liikennevalvonnan tehostamisessa.

Lakivaliokunta yhtyy hallituksen käsitykseen, etteivät mainitut lausumat enää anna aiheita toimenpiteisiin. Ne voidaan valiokunnan mielestä poistaa.

Lisäksi kertomukseen sisältyy kaksi lausumaa, joissa vuoden 2004 alkupuolella on toteutettu lausuman mukaiset toimenpiteet ja jotka sen vuoksi voidaan niin ikään poistaa kertomuksesta. Nämä lausumat ovat seuraavat:

- *Ulosottolaitoksen ja perimistoimistojen tasapuoliset kilpailumahdollisuudet, perimistoimistojen veloituskäytäntö*
HE 199/1996 vp

Hallituksen selvityksen mukaan ulosoton estemaksua alennettiin 1 päivästä kesäkuuta 1999 alkaen 60 markasta 20 markkaan.

Kuluttajavirasto selvitti perimistoimistojen veloittamien perintäkulujen määriä vuosina 2000 ja 2001. Tehtyjen selvitysten perusteella oikeusministeriö ryhtyi vuonna 2003 valmistelemaan saatavien perinnästä annetun lain muuttamista. Hallituksen selvityksen mukaan hallituksen esitys pyri-

tään antamaan eduskunnalle tammi-helmikuussa 2004. Nyttemmin kyseinen esitys HE 21/2004 vp on annettu eduskunnalle. Se on valmistelevasti käsiteltävänä lakivaliokunnassa, joka on pyytänyt asiassa perustuslakivaliokunnan lausunnon. Lausuma on näin tullut täytetyksi.

- *Kuolinpesän selvitys, täytäntöönpanokelvottoman saatavan asema*
HE 216/2001 vp

Hallituksen selvityksen mukaan perintökaaren velkavastuusäännösten uudistaminen on valmisteltavana oikeusministeriössä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa alkuvuonna 2004. Esitykseen sisällytetään ehdotus siitä, miten saatava, jota koskevan ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on lakannut, otetaan huomioon kuolinpesän selvityksessä. Tällainen esitys HE 14/2004 vp on annettu, ja lakivaliokunta on sen käsitellyt (LaVM 6/2004 vp). Mietintöön sisältyy valiokunnan yksimielisesti hyväksymä lausumaehdotus. Sen mukaan hallituksen tulee hyvissä ajoin ennen kuluva vaalikauden päättymistä antaa eduskunnalle esitys siitä, millaisilla edellytyksillä velka, jota koskevan ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on lakannut, voidaan katsoa lopullisesti vanhentuneeksi. Valiokunta toteaa lausuman tulleen täytetyksi.

Muut lausumat

Edellä olevan lisäksi lakivaliokunta esittää muista lausumista seuraavat huomautukset:

- *Metsänhakkuun estäminen, metsärikos ja -rikkomus*
HE 203/2001 vp

Eduskunta hyväksyi lakivaliokunnan ehdotuksesta kaksi lausumaa. Näistä ensimmäisessä edellytettiin, että rikoslain kokonaisuudistuksen loppuun saattamisen yhteydessä arvioidaan, ovatko rikoslain säännökset riittäviä estämään toimintaa, jolla pyritään estämään laillisen elinkeinon har-

joittamista tai metsänhakkuuta, ja että tarvittaessa ryhdytään toimiin nykyisten säästösten täydentämiseksi.

Toisen lausuman osalta esitettyyn selvitykseen lakivaliokunnalla ei ole huomautettavaa. Edellä selostetun ensimmäisen lausuman osalta valiokunta toteaa, että eduskunta on lakialoitteen LA 154/2003 vp pohjalta hyväksynyt metsälakiin lisättäväksi uuden 18 a §:n, joka sisältää "metsän hakkuun estäminen"-nimisen rikoksen tunnusmerkistön (LA 154/2003 vp — MmVM 5/2004 vp). Asiaa käsiteltäessä lakivaliokunta antoi maa- ja metsätalousvaliokunnalle lausunnon (LaVL 9/2004 vp), jossa valiokunta piti aiheellisena, että hallitus selvittää mahdollisuuden säätää rikoslakiin yleinen laillisen elinkeinon harjoittamista suojaava rangaistussäännös ottaen samalla huomioon rikosoikeudellisesta laillisuusperiaatteesta ja muista perusoikeuksista tällaiselle sääntelylle asettuvat rajoitukset. Myös ensimmäinen lausuma on tältä osin edelleen ajankohtainen eikä sitä näin ollen voida vielä poistaa.

— *Saman lainkohdan samanaikaiset muutos-*
hankkeet

HE 101/2002 vp

Eduskunta edellytti, että valtioneuvosto toteuttaa nykyaikaisen järjestelmän, jonka avulla lainvalmistelijat voivat luotettavasti selvittää samanaikaisesti vireillä olevat samaa lainkohtaa koskevat uudistushankkeet.

Hallituksen selvityksen mukaan asia on ensi vaiheessa esillä uudistettavien Hallituksen esityksen laatimisohjeiden "Riippuvuus muista esityksistä"-jaksoon ja sen täytäntöönpanoon liittyvänä kysymyksenä. Valiokunnan mielestä tämä ei ole riittävää, koska kyseisessä jaksossa esitetävän eri esitysten välisen yhteyden toteamiseksi ei ole käytettävissä välinettä, jonka avulla tällaiset yhteydet voitaisiin valmisteluvaiheessa kattavasti ja luotettavasti

selvittää. Kuten valiokunta on aiemmin (LaVM 23/2002 vp) huomauttanut, myöskään valtioneuvoston esittelylupajärjestelmä ei turvaa eri virkamiesten valmisteltavina olevien asioiden riittävää koordinaointia.

Hallituksen antamien eri esitysten sisältämiä, saman lain muuttamista koskevia lakiehdotuksia on nykyisin varsin usein sovittava yhteen eduskuntakäsittelyn aikana. Lakivaliokunnan toimialalla rikoslain 1 ja 48 luku ovat esimerkkejä sääntelystä, joka saattaa ns. liitelakina olla muutettavana hyvinkin monenlaisten hankkeiden yhteydessä. Tavoitteena pitää olla eri ehdotusten mahdollisimman pitkälle viety yhteensovittaminen jo valtioneuvoston piirissä. Tämän vuoksi lakivaliokunta muistuttaa, että hyväksyttäessä edellä mainittu eduskunnan lausuma tavoitteena oli nimenomaan valtioneuvoston lainvalmistelijoiden käyttöön luotava atk-tietokanta. Tällaisesta tietokannasta tulee ajantasaisesti olla selvitetävissä kaikki valmistelun alaisena olevat säädökset heti valmistelun käynnistyttyä. Tietokannan tulee myös olla rakennettu pykälän tarkkuudella, minkä lisäksi siitä pitää käydä ilmi valmisteilla olevan säädöksen suunniteltu voimaantuloajankohta. Esimerkiksi Finlex-tietopankista saatava — sinänsä hyödyllinen — tieto samaa lakia koskevista, eduskunnan käsiteltävänä olevista hallituksen esityksistä ei riitä vastaamaan kaikkiin edellä esitettyihin tarpeisiin. Tähän viittaa erityisesti se, että esitysten yhteensovittamisongelmat eivät ole poistuneet, vaikka vastaavat tiedot ovat jo pitkähkön aikaa olleet saatavilla eduskunnan Internet-sivuilta.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta esittää perustuslakivaliokunnalle,

että perustuslakivaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

LaVL 15/2004 vp — K 1/2004 vp

Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Tuija Brax /vihr	Tero Rönni /sd
vpj.	Susanna Rahkonen /sd	Petri Salo /kok
jäs.	Esko Ahonen /kesk	Pertti Salovaara /kesk
	Lasse Hautala /kesk	Minna Sirnö /vas
	Petri Neittaanmäki /kesk	Timo Soini /ps
	Lauri Oinonen /kesk	Marja Tiura /kok
	Lyly Rajala /kok	Jan Vapaavuori /kok.
	Jukka Roos /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Risto Eerola.